

שופטים (131)

וְקָמַתְּ וְעָלִיתְּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ (יז. ח)
מלמד שבית המקדש גבוה מכל המקומות (רש"י)

ותמוה, אם אמנם כך הוא הדבר, מדוע הסתפק דוד במקום המקדש, ועוד הרי המציאות מעידה שאין הדבר כן. ברם ידוע הוא כי העולם עגול הוא ככדור, וההרים והגבעות בולטים באותו עיגול, כמו בליטת האתרוג, בדבר עגול כלל לא שייך לומר על מקום מסויים שהוא גבוה יותר ממקום אחר, כי הרי אם נסובב אותו לצד אחר, יהיה הנמוך גבוה והגבוה נמוך. אך כל זה אמת, רק אם לא היתה לאותו כדור נקודת התחלה. אך לפי מה שמקובלים מחז"ל שהעולם הושתת ונוצר מבית המקדש, היינו שבמקום המקדש הוא הנקודה האמצעית של העולם, הרי שההר המצוי שם הוא הגבוה מכולם. לכך נאמר "וְקָמַתְּ וְעָלִיתְּ".

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם החתם סופר

תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ (יח. יג)

אברכים בני תורה התאוננו באזני החפץ חיים, ששלחו במסחר ידם ואבדו הונם בענין רע, מפני אונה ותרמית מצד הסוחרים שהתקשרו אתם בענייני מסחר. השיב החפץ חיים, כתוב "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ", כלומר עמו צריך להתהלך בתמימות, אבל עם בני אדם אל תהיה תמים אלא פקח עיניך ותתבונן היטב. כיון שהתרגלו בלמדם בישיבה ללכת בתמימות עם ה', טעו וחשבו גם להתהלך עם בני אדם בתמימות. והוסיף, כן נהג גם יעקב אבינו שהתורה מכנהו איש תם, אבל בענייני עם לבן התנהג בהתחכמות והתבוננות.

ספר "גדיל תורה"

בין קיום מצוה מתוך מחשבה לקיומה מלומדה
פֶּן יִרְדֶּךָ גֵּאֵל הָעָם (ט. י)

מבואר שרוצח במזיד בעדים והתראה מקבל מיתה, ואלו רוצח בשוגג, לא רק שלא נהרג אלא דואגים לו לעיר מקלט שמא ירדוף אחריו גואל האדם. איך יתכן הבדל כה גדול ששני אנשים הרגו אדם. את האחד הורגים ואילו את השני לא רק שלא מענישים, גם ממלטים אותו לעיר מקלט? אומר רבינו בחיי ההבדל הוא פשוט, אך עלינו להתבונן בו: הראשון הרג ללא מחשבה, בלי שום רצון, ואילו השני, רצח בכוונה תחילה, במחשבה וידיעה. היה הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מעורר: הלא קל לנו כל כך להבין את ההבדל, מדוע אם כן קשה לנו להבין את ההבדל בין אדם שמברך ברכת המזון

שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ (טז. יח)

כתב השל"ה הקדוש (פרשת שופטים): שישנו רמז בפסוק זה למה ששנינו בספר "יצירה" (ד, יב): שבעה שערים הם בנפש: שתי עינים, שתי אזניים, הפה ושני נקבי האף, ושומה על האדם לשמור על שערים אלו, דהיינו לשמור על הראיה, השמיעה, הדיבור, והכעס היוצא מהאף. ועל אלו השערים ישים האדם לעצמו "שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים", כלומר שישפוט את עצמו תמיד. מי הם אותם "שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים"? באר ה"לב אליהו" ש"שֹׁפְטִים", זה השכל. אני נזכר בדבריו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, על מה שאמרו (יבמות קט:): לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנום פתוחה לו מתחתיו, שנאמר: "הנה מטתו שלשלמה ששים גיבורים סביב לה מגבורי ישראל וכו' מפחד בלילות", מפחד של גיהנום שדומה ללילה. הדיין זה כל אדם. האדם הוא דיין על עצמו כל העת. הוא צריך 'לפסוק' לעצמו כל הזמן, לעשות או לא לעשות, לדבר או לא לדבר. לראות או לא לראות. א"כ ה"שֹׁפְטִים" זה השכל. הוא זה שצריך לשפוט מה לדבר, כיצד לדבר, האם מותר לדבר או אסור. עליו לפסוק כל העת בשאלה זו, כמו הדיין, מה הם ה"שֹׁטְרִים"? זו היראת שמים שיש לאדם, לפעמים השכל אומר שאין לדבר או לראות, אבל היצר הרע רוצה לדבר ורוצה לראות מה עושים? מביאים את ה'שוטר', זה לימוד המוסר. היראת שמים שיש לאדם, הידיעה שהעולם אינו הפקר, יש דין, השוטר הזה, הוא יעצור את האדם מלדבר את אשר אסור לדבר, מלראות מה שאסור לראות, ומלשמוע מה שאסור לשמוע. אלו ה"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים" שעל האדם להציב בשעריו.

ספר "יחי ראובן" בשם הלב אליהו

וְלֹא תִקֵּים לָךְ מִצְבָּה אֲשֶׁר שָׁנָא ה' אֱלֹהֶיךָ (טז. כב)

שנינו בפרקי אבות (פ"ד מט"ז): עולם הזה דומה כפורזדור בפני העולם הבא, התקין עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. על האדם לדעת תמיד כי העולם הזה אינו אלא חולף ועליו לעשות את כל עניני העולם וכל צרכי הגוף בתוך הכנה לעבודת הבורא, לעולם הבא. כמו כן ידוע כי ההנאות של העולם הזה קרורות "לך" כמו שאמרו בגמרא (ביצה טו:): לגבי יום טוב חציו לך, חציו לה'. לפיכך אמרה תורה: "וְלֹא תִקֵּים לָךְ מִצְבָּה", אל תעשה את ה"לך", היינו את הנאות העולם הזה בתוך מצבה, דבר יציב וקיים לתמיד, אלא בתוך הכנה לעולם הבא.

ספר "מעינה של תורה" בשם קדושת לוי

הַדָּם הַנָּקִי, עם ישראל יזכו לגלות את הרוצח ע"י התולעים, **"כִּי תַעֲשֶׂה הַיֵּשָׁר בְּעֵינֶי ה' "**, כשהיו הדור זכאים לניסים גלויים.

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: חודש אלול

כתב במהרי"ל משנכנס אלול כשכותב אדם אגרת לחברו צריך לרמוז בהתחלתו שמבקש עליו לשנה טובה, ויש שכתבו שאפשר לרמוז בתחילה או בסוף האיגרת, ובספר ליקוטי מהרי"ח הביא רמז לדבר זה דאיתא: וישאלו איש לרעהו לשלום, ראשי תבות אלול. אך המנהג כיום שכבר מט"ו אב כשכותבים מכתב מזכירים דבר זה ומברכין זה לזה בכתיבה וחתימה טובה. ובספר **שער ישככר**, כתב סמך על זה, כי חמישה עשר באב עולה בגימטריא, כתיבה וחתימה טובה (928).

ספר "הרת עולם"

פתגם: הרבה אנשים חייבים את הצלחתם לקשיים העצומים שהם עברו בדרך אליה.

ספר "שמחלה"

חקירה: תוכחה, ודין ערבות

תוכחה ודין ערבות, הם דין אחד, או דינים נפרדים (קובץ שיעורים ביצה 10, 11: יראים, דין נפרד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: אני משכים והם משכימים

מחבר הביא את חיבורו לפני רבי איזיל חריף וביקש הסכמה, דחהו רבי איזיל ולא נתן לו את מבוקשו. רבי, התרעם המחבר, הלא כמה וכמה רבנים כבר הסכימו לספרי. השיב לו רבי איזיל: הרי ברייתא מפורשת היא בברכות: אני מסכים והם מסכימים, אני מסכים לדברי תורה והם מסכימים לדברים בטלים.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף עט)

מזל טוב ליום הולדת של בני שלמה בן מלכה נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גייט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

בכוונה ודעת, ואחר, שיושב בסמוך אליו, מברך ללא מחשבה, שאין שום שייכות ביניהם, שני עולמות! מצוה עם לב ומצוה ללא לב הבל שמים וארץ!

ספר "לתתך עליון"

וְיִסְפַּף לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה (יט. ט)

הרי תשע, ג' שבעבר הירדן וג' שבארץ כנען וג' לעתיד לבוא (רש"י)

תמה רבי משה פיינשטיין זצ"ל ב"קול רם": מה עניין ערי מקלט לעתיד לבוא, והרי אז תמלא הארץ דעה את ה' ולא יהיו רוצחים? ברם כגודל השגתם ודבקותם בהש"ת, כך תגדל יראת חטאם. כדרך דמצינו באבות הקדושים, שאף שהיתה דרגתם נשגבה מאוד מכל מקום כל העת התייראו **"שמא יגרום החטא"** (ברכות ד.). ולכן אדרבה, לעתיד לבוא תהיה יראת החטא גדולה לאין ערוך מהיום, ויהיו יראים שמא יכשלו בשפיכות דמים או על כל פנים באביזריהם, כמו כעס, והלבנת פנים, לזאת באו ערי מקלט להורות, שאכן כך יאה הוא, להיות יראים מן החטא ולהכין ערי המקלט לשופכי דמים, אבל בוודאי יהיו ערים אלו ריקות ושוממות משופכי דמים. **רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"**

עגלה ערופה

וְאֵתָה תִּבְעַר הַדָּם הַנָּקִי מִקֶּרְבְּךָ כִּי תַעֲשֶׂה הַיֵּשָׁר בְּעֵינֶי ה' (כא. ט)

יש להתבונן מה כוונת הכתוב **"וְאֵתָה תִּבְעַר הַדָּם הַנָּקִי"**, מיהו הדם הנקי שדיבר הכתוב. אם על הנרצח, מה שייך לומר **"וְאֵתָה תִּבְעַר"**, הלא כבר נתבער ומת מן העולם. ואם על הרוצח, יש להקשות: כיון שמביאים עגלה ערופה ודאי מדובר שלא נמצא הרוצח, א"כ איך נבערו, ועוד מדוע נקרא **"דם נקי"** הלא רוצח הוא ועוד מהו המשך הפסוק **"כִּי תַעֲשֶׂה הַיֵּשָׁר בְּעֵינֶי ה' "** נאמרו בזה כמה ביאורים. (א) **רש"י** פירש: מגיד שאם נמצא ההורג אחר שנערפה העגלה, הרי יהרג, והוא הישר בעיני ה', עכ"ד. נמצא לפי דבריו שהכתוב מדבר על הרוצח. וקשה הקושיא הנ"ל מדוע נקרא דם נקי. (ב) **"האבן עזרא"** ביאר: אם היו עושים הישר בעיני ה' היו זוכים שלא היה קורה שפיכות דמים קרוב לעירם. וזה שאמר הכתוב **"וְאֵתָה תִּבְעַר הַדָּם הַנָּקִי מִקֶּרְבְּךָ"**, כלומר, אתה תזכה לבער שפיכות דמים ממקומך, ע"י **"תַעֲשֶׂה הַיֵּשָׁר בְּעֵינֶי ה' "**. ובזה ביאר מדוע דוקא עיר הקרובה אל החלל צריכה להביא עגלה ערופה לכפרה, כי לולי שעשו עבירה כדומה לה, לא היה מזדמן שיהרג אדם קרוב מהם, ומחשבת ה' עמוקה לאין קץ. (ג) **בספר "טעמה דקרא"** מפרש באופן נוסף: כתב השל"ה **הקדוש בשם רבינו מנחם**, אם היו ישראל שבאותו הדור זכאים, היו יוצאים מעגלה תולעים והולכים עד לבית הרוצח, ובית דין היו נוטלים את הרוצח ודנים אותו. בספר **"פענח רזי"** והאר"י ז"ל כתבו רמז לזה ואתה תבער הדם הנקי, סופי תיבות **"רימה"**. וזה כוונת הפסוק **"וְאֵתָה תִּבְעַר"**

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr